

Fastelavn

Dansk

Navn: _____

Klasse: _____

Indholdsfortegnelse

Mindmap	2
Læs og forstå - Fastelavn	3 - 4
Vokalforveksling	5 - 6
Stumme bogstaver	7 - 8
Sammensatte navneord	9
Tegn et kostume	10
Punktum og spørgsmålstegn	11
Find fastelavnsord	12
Forklar ord	13

Lav en mindmap med alt det, du forbinder med fastelavn. Du kan både skrive ord, sætninger eller tegne noget.

Lav evt. opgaven med din sidemakker.

Fastelavn

Nu skal du læse en tekst. Derefter skal du besvare spørgsmålene på næste side.

Fastelavn

Hvert år i februar fejres fastelavn rundt omkring i børnehaver, skoler og i foreninger. Så kommer alle børn og måske endda voksne udklædt i farvestrålende kostumer.

En af aktiviteterne til fastelavn går ud på, at man slår katten af tønden. Det lyder lidt underligt, for hvad er det lige med den kat? Sommetider er der måske malet en kat på tønden, men hvorfor hedder aktiviteten sådan?

I dag hænger man en tønde fyldt med slik og godter op i loftet, og børn og barnlige sjæle slår på skift til den med et bat. Når den falder ned, vælter lækkerierne ud på gulvet, og alle børn kan tage for sig. Men før i tiden kom man en levende kat i tønden, fordi man mente, at katte var et symbol på noget ondt og gav ulykke. Det er man heldigvis holdt op med, men aktiviteten har bibeholdt sit navn.

Måske kender du mest fastelavn for alt det lækre bagværk, man kan købe rundt omkring i bagerierne? Fastelavnsboller er blevet en populær sæsonspise, som folk står i lange køer til rundt omkring i bagerne for at få fingrene i. Men hvorfor spiser vi overhovedet den runde kage til fastelavn?

For mange år tilbage skulle folk faste i 40 dage før påske. Det vil sige, at man ikke måtte spise visse slags mad. Før fasten begyndte, holdt man derfor en stor fest, hvor man spiste alt det lækreste mad, man kunne komme i tanke om. Og det var altså her, fastelavnsbollerne kom ind i billedet. Bollerne var bagt af hvedemel, der var en dyr ingrediens, og som kun blev brugt til særlige lejligheder. Derfor følte det meget luksuriøst med sådan en hvedebolle. I dag kommer fastelavnsbollerne i mange afskygninger og med fyld i kreative kombinationer.

Sæt X ved det rigtige svar.

1. Hvorfor hedder det 'at slå katten af tønden'?

- ☐ Fordi man i gamle dage havde en kat i tønden
- ☐ Fordi man i gamle dage slog katte
- ☐ Fordi man altid maler tønden som en kat

2. Hvad mente man om katte i gamle dage?

- ☐ At de var hellige dyr, som bragte held og formue
- ☐ At de var magiske dyr, som kunne se ind i fremtiden
- ☐ At de var symbol på noget ondt og gav ulykke

3. Hvad har fastelavn med faste at gøre?

- ☐ Førhen fastede man på den dag, man fejrede fastelavn
- ☐ Førhen markerede fastelavn starten på en 40 dage lang faste
- ☐ Det har intet med faste at gøre, det er bare et tilfældigt ord

4. Hvad gjorde man i gamle dage, inden fasten begyndte?

- ☐ Man holdt en fest og spiste lækker mad
- ☐ Man klædte sig ud og gik fra dør til dør og hilste på
- ☐ Man bekendte alle sine synder for at blive renset

5. Hvorfor spiste man boller til fastelavn?

- ☐ Fordi det var ren luksus at få en hvedebolle
- ☐ Fordi bollen symboliserede den første solstråle efter vinter
- ☐ Fordi man gemte en mønt i en af bollerne, som det gjaldt om at få

Vokalforveksling

Nogle ord er svære at stave til, fordi de ikke skrives, som de lyder.

Det kan fx ofte være svært at høre, hvilken vokal der er den rigtige, fordi nogle vokaler kan have forskellige vokallyde. Fx lyder **o** forskelligt i ordene **kjole** og **bolle**.

Derudover kan nogle vokallyde skrives som forskellige vokaler. Fx skrives den samme æ-lyd med forskellige vokaler i **heks** og **sæt**.

Herunder er et uddrag af teksten fra side 3. Nogle af ordene er markeret med fed.

Læs teksten højt for dig selv eller din sidekammerat. Hvilke af de markerede ord har vokaler, der kunne lyde som en anden vokal?

Skriv ordene på linjerne. Skriv også, hvilken vokal det lyder som.

Hvert år i februar **fejres** fastelavn rundt omkring i børnehaver, skoler og i foreninger. Så kommer alle børn og måske endda voksne **udklædt** i farvestrålende **kostumer**. En af aktiviteterne til fastelavn går ud på, at man slår katten af tønden. Det lyder lidt **underligt**, for hvad er det lige med den kat? Sommetider er der måske malet en kat på tønden, men hvorfor hedder aktiviteten sådan? I dag **hænger** man en tønde fyldt med slik og **godter** op i **loftet**, og børn og barnlige sjæle slår på skift til den med et bat.

Hvad er børnene klædt ud som? Skriv det under billedet.
Vær særligt opmærksom på, hvilke vokaler ordet skrives med.

rumvæsen

Stumme bogstaver

Ord med stumme bogstaver kan også drille. De stumme bogstaver kan man nemlig ikke høre, når man udtaler ordene.

Det kan fx være: **d** - som i **tønde**

g - som i **pige**

h - som i **hvalp**

v - som i **sølv**

Herunder er et andet uddrag af teksten fra side 3. Hvilke ord har stumme bogstaver?

Sæt ring om alle de ord, der har bogstaver, som man ikke kan høre, når man siger ordene. Du skal sætte ring om 8 ord.

Læs teksten højt for dig selv eller din sidekammerat, hvis du har brug for det.

Bollerne var bagt af hvedemel, der var en dyr ingrediens, og som kun blev brugt til særlige lejligheder. Derfor føltes det meget luksuriøst med sådan en hvedebolle. I dag kommer fastelavnsbollerne i mange afskygninger og med fyld i kreative kombinationer.

Skriv de 8 ord herunder, og skriv, hvilket bogstav der er stumt i hvert ord.

Hvad er børnene klædt ud som? Skriv det under billedet.

Vær opmærksom på, at mange af ordene har stumme bogstaver, men ikke alle.

hund

Sammensatte navneord

På dansk har vi mange sammensatte ord. Et sammensat ord er et ord, der er sat sammen af to eller flere ord, fx **fodbold**, der er sat sammen af **fod** og **bold**.

Man kan lave alle mulige ord på dansk ved at sætte ord sammen, og de kan nærmest være lige så lange, som man har lyst til. Fx kan man godt sige **fodboldmålmandshandske**.

Det vigtigste ord vil dog altid stå til sidst. I dette eksempel er der altså tale om en **handske** – og ikke en fodbold eller et mål.

Kig på ordene herunder, og tilføj et ord fra ordlisten, så der dannes et nyt ord, der giver mening. Brug alle ord fra ordlisten én gang.

Ordliste:

krone

~~dronning~~

creme

spise

kjole

konkurrence

horn

næse

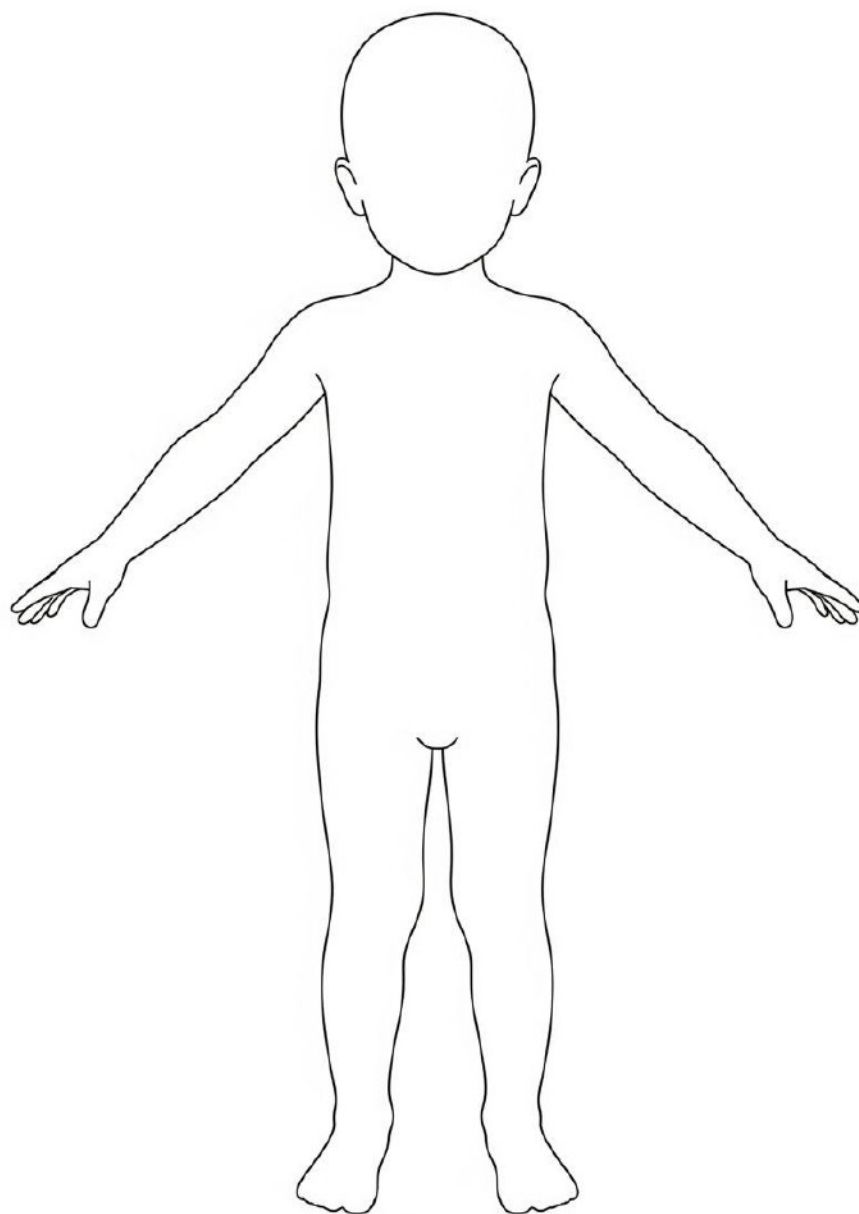
pose

bolle

1. katte	+	<u>dronning</u>	=	<u>kattedronning</u>
2. djævle	+	<u> </u>	=	<u> </u>
3. sæson	+	<u> </u>	=	<u> </u>
4. konge	+	<u> </u>	=	<u> </u>
5. hvede	+	<u> </u>	=	<u> </u>
6. kostume	+	<u> </u>	=	<u> </u>
7. slik	+	<u> </u>	=	<u> </u>
8. kage	+	<u> </u>	=	<u> </u>
9. prinsesse	+	<u> </u>	=	<u> </u>
10. klovne	+	<u> </u>	=	<u> </u>

Tegn dit yndlingskostume eller dit drømmekostume.

Hvad kan du godt lide ved kostumet?

Punktum og spørgsmålstegn

Punktum bruges oftest til at afslutte en sætning. Hvis der ikke er punktummer i en tekst, er den svær at læse, for så kan man ikke altid vide, hvor den ene sætning slutter, og den næste begynder.

Det første ord efter et punktum skrives altid med stort begyndelsesbogstav:

I morgen er det fredag. Så er det weekend.

Man sætter også punktum efter det sidste ord i en tekst.

Et **spørgsmålstegn** ser sådan ud: ?

Vi bruger det til at vise, at vi har stillet et spørgsmål. Spørgsmål begynder tit med hv-ord:

Hvad er klokken?

Hvem er du?

Eller også har de udsagnsordet først i sætningen:

Vil du med?

Har du tid?

Man starter også med stort begyndelsesbogstav efter et spørgsmålstegn:

Men hvordan gør man så? Det kan du se i figur 3.

Herunder ser du et uddrag af den tekst, du har arbejdet med tidligere. Sæt punktum og spørgsmålstegn i teksten. Husk også at rette til stort begyndelsesbogstav.

Hvert år i februar fejres fastelavn rundt omkring i børnehaver, skoler og i foreninger så kommer alle børn og måske endda voksne udklædt i farvestrålende kostumer en af aktiviteterne til fastelavn går ud på, at man slår katten af tøndens det lyder lidt underligt, for hvad er det lige med den kat sommetider er der måske malet en kat på tøndens, men hvorfor hedder aktiviteten sådan I dag hænger man en tønde fyldt med slik og godter op i loftet, og børn og barnlige sjæle slår på skift til den med et bat når den falder ned, vælter lækkerierne ud på gulvet, og alle børn kan tage for sig men før i tiden kom man en levende kat i tøndens, fordi man mente, at katte var et symbol på noget ondt og gav ulykke

Nu skal du finde 6 fastelavnsord, som er gemt i skemaet.
Sæt en ring om ordene. Alle ordene står vandret.

S	F	A	S	T	E	C	G	H	I	R
U	E	R	K	O	S	T	U	M	E	O
M	G	E	S	J	O	Ø	D	Y	S	R
F	R	O	K	Ø	M	D	S	U	H	I
B	T	Ø	N	D	E	M	N	V	E	R
S	V	Å	B	O	L	L	E	C	Y	A
T	G	O	D	T	E	R	Ø	F	E	G
Æ	L	C	I	K	P	E	A	M	Æ	L
Y	P	V	E	S	B	K	A	T	O	Å

Tegn en streg hen til den rigtige definition af ordene.

udklædning

lille stykke slik eller noget andet lækkert

godte

sammensætning eller rækkefølge af
noget

ingrediens

tøj, som man tager på for at ligne noget
bestemt

kombination

en af flere dele, som bruges i fx en
madret

1. Klip brikkerne ud, og læg dem i en bunke med bagsiden opad.

2. Gå sammen 2 og 2.

3. Træk en brik, og prøv at få din makker til at gætte, hvad der står på brikken, ved at forklare ordet uden at sige selve ordet.

4. Skift tur, når ordet er gættet.

fastelavnsbolle

tønde

hvedemel

fest

bageri

kat

at faste

bat

loft

kattedronning

slik